Oponentní posudek doktorské disertační práce

Autor práce: Mgr. David Vogt

Téma práce: **Geografické aspekty aktivit nevládních organizací a občanských iniciativ v Česku - lokální a regionální úroveň na příkladu Libereckého kraje**

349 stran včetně 63 stran příloh.

Pracoviště: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, 2015.

a. Aktuálnost tématu disertační práce

Téma organizací občanské společnosti (OOS) je tématem široce skloňovaným v domácí i zahraniční literatuře.

Liberecký kraj byl zvolen vhodně s ohledem na to různorodost svého území – část bývalé Sudety či množství chráněných území v jeho obvodu.

b. Splnění stanoveného cíle práce

Autor si v úvodu této práce předsevzal splnit tři základní cíle:

1. Zhodnotit relevantní teoretické studie a koncepty občanských iniciativ, občanské společnosti, demokracie, vztahu trhu a státu a občanského sektoru z politicko-geografického hlediska
2. Dokumentovat geografické aspekty - výskyt a intenzitu aktivit. Konkrétně odhalit a objasnit lokální a regionální rozdíly v rozmístění aktivit ve výskytu a rozdíly v aktivitě občanských iniciativ.
3. Pokusit se o zobecnění získaných poznatků.

Splnění uvedených cílů mu mělo napomoci k zodpovězení hlavní výzkumné otázky:

Jak jsou politicky angažované občanské aktivity prostorově/geograficky diferencovány? Existují významné prostorové rozdíly v intenzitě aktivit a konfliktů, které přinášejí? Jak politicko-geografické faktory ovlivňují uvedenou diferenciaci?

c. Postup řešení problému, výsledky disertační práce a konkrétní přínos studenta

Autor rozčlenil celou práci do 8 kapitol. V kapitole první se zaměřil na splnění prvního cíle, zhodnocení relevantních studií a konceptů souvisejících s vybranými aspekty politicko-geografického studia občanské společnosti. Domnívám se, že s tímto cílem se vyrovnal adekvátně vzhledem ke zvoleným cílům a nemám k tomu jinou připomínku, než že bych raději předřadil kapitolu druhou kapitole první. Důvodem je skutečnost, že až v druhé kapitole se seznamujeme s konkrétními cíli a výzkumnými otázkami této práce. Nicméně to nepokládám za velký problém.

Kapitola třetí se zaměřuje na metodiku sběru a zpracování dat. Ke způsobu sběru údajů o organizované občanské společnosti z RES či ARES nemám připomínek. Ty nemám ani k využitému ani k využitému zdroji dat z komunálních voleb. Zaujala mne však věta na straně 72: „Z politicko-geografického hlediska by bylo zajímavé sledovat podrobněji např. i uskupení „za nezávislou“ určitou část obce, zda se jedná pouze o (před)volební důraz na lokální patriotismus, hrdost, nebo jde doslovně o „nezávislost“, ale tímto směrem tento výzkum nešel.“ S ní se pojí moje otázka, myslí autor skutečně onou nezávislostí odtržení části obce od zbytku? Protože to je světle platných zákonů obtížné a v malých obcích do dvou tisíc nemožné.

U shromažďování a analýzy mediálních dat si autor velmi dobře uvědomuje limity s nimi spojené. Mám však otázku, zda také nezvažoval jiné zdroje či případně více zdrojů dat? Pokud ano, tak proč od nich ustoupil? Autor sice zvažuje více alternativ, ale například Newton Media Search či Anopress je přístupný přes portál elektronických zdrojů UK, dá se v něm také vyhledávat a nabízí široký výběr nejen z celostátních, ale také regionálních a lokálních titulů. Získané výsledky by byly poté lépe využitelné. I s ohledem na to, že Google mění čas od času vyhledávací algoritmus.

Kapitola čtvrtá, představuje výsledky základní popisné analýzy geografických aspektů sledované problematiky.

Kapitola pátá, analyzující protestní události a další občanské aktivity je velmi důkladná a podrobná, což je podle mne výrazně na úkor čtivosti, autor by měl umět lépe odlišit co je podstatné a co je méně důležité a obsah této kapitoly více „zhustit“. Nicméně autor kapitolou splnil část toho, co si předsevzal v druhém základním cíli. Zbytek druhého základního cíle naplnil v kapitolách šesté a sedmé. V kapitole šesté analyzoval OOS

v souvislosti s komunální politikou. Zde bych se trochu zamyslel nad tím, zda je opravdu vhodné pro další analýzy zařazovat KSČM mezi extremistické strany. Ne, že by tam nepatřila, ale je extrémně levicová, mnohé další strany zařazené do této skupiny jsou spíše pravicové. Navíc z jiného úhlu pohledu lze KSČM zařadit mezi „klasické“ strany. Také její volební zisky jsou rozprostřeny po celém území Česka mnohem rovnoměrněji než zisky ostatních extremistických stran.

Kapitola sedmá shrnuje výsledky lineárních regresních rovnic a prostorových autokorelací, jejichž cílem je zjistit determinanty zjištěné lokální/regionální diferenciace. Myslím, že uvedené metody byly zvoleny vhodně a relativně špatně interpretovatelné výsledky nejsou chybou autora, ale povahy dostupných dat a autor se ve svých komentářích vypořádal s celou problematikou adekvátně. Zde jen malá poznámka – kartogramy signifikance u prostorových autokorelací byly špatně čitelné vinou špatně odlišitelných odstínů zelené.

Kapitola osmá a závěr představuje shrnutí a diskusi výsledků, kde se autor také snaží o interpretaci a zobecnění získaných poznatků v souladu s hlavní výzkumnou otázkou projektu a třetím základním cílem. Což se mu daří relativně dobře, je si vědom omezení vyplývajících z použitých dat. Určitě by se dalo z celého území vytěžit více relevantních závěrů, kdyby se poznatky získané v rámci této práce zasadily do kontextu třeba díky interpretacím lokálních aktérů (OOS, veřejné správy, obyvatel), které by šlo získat pomocí kvalitativních rozhovorů či dotazníkového šetření. Ale jak sám autor naznačuje, ti by mohla být další cesta, kterou se jeho výzkumy budou ubírat.

d. Význam práce pro rozvoj vědního oboru a pro praxi

Autor přečetl a shromáždil velké množství teoretických poznatků, které souvisejí se zkoumaným tématem a jsou jistě vítaným příspěvkem k diskusi o OOS a celé občanské společnosti. Jedná se o jakýsi první krok a doufám, že v budoucnu učiní další.

e. Formální úprava práce a jazyková úroveň

Po formální stránce hodnotím práci jako velmi dobrou. V textu jsem všiml pouze tří překlepů či chybějících slov, což s ohledem na rozsah práce, 349 stran, považuji za

zanedbatelné. Taktéž úprava tabulek a provedení kartogramů nebo poznámkový aparát považuji za adekvátní.

Závěrečné stanovisko

V nedostatečné výtěžnosti poznatků a jejich případné triangulaci s jinými výzkumnými metodami (např. kvalitativní rozhovory s představiteli OOS či veřejné správy nebo dotazníkové šetření mezi představiteli OOS) vidím nejvýraznější nedostatek uvedené práce, neboť využití těchto metod by umožnilo lépe pochopit celkový kontext popsaných aktivit a jejich intenzity v Libereckém kraji. Ovšem autor si je všech těchto nedostatků a omezení vědom a kriticky je rozebírá v rámci práce, zejména v jejím závěru.

Přes výše uvedené výhrady celou práci hodnotím jako zdařilou, jelikož se autorovi podařilo naplnit její cíle.

Disertační práci doporučuji k obhajobě a po jejím kladném průběhu doporučuji udělit Mgr. Davidovi Vogtovi titul Ph.D.

V Praze-Klánovicích, 26. 11. 2015

PhDr. Daniel Čermák, Ph.D.

Výzkumné oddělení Lokální a regionální studia

Sociologický ústav AV ČR, v.v.i., Praha